

Að skrifa ritgerð

Þjálfun í ritun texta er afar mikilvæg, bæði hvað varðar nám og störf. Að tjá sig í skriflegu máli er áhrifarík leið til að koma skoðunum sínum á framfæri. Fjöldmörg störf gera kröfur um að fólk geti ritað skilmerkilegan texta. Ritun reynir á margs konar færni. Oft byggist gott ritverk á því að sá sem skrifar það hafi safnað saman upplýsingum og þekkingu sem hann vinnur úr og setur svo fram í skriflegu máli. Á þann hátt vinnur höfundur úr upplýsingunum og gerir þær að sínum. Ritverkið, þótt lítið sé, er því eins konar sköpun þess sem skrifar og því skapandi ferli.

Einnig má benda á að á tímum mikils upplýsingaflæðis getur skipuleg ritun verið lykill að þinni eigin þátttöku í upplýsingasamfélaginu og skapað þér leið til að tjá þig.

Skipta má ritunarferlinu niður í þrjú stig:

- Undirbúningsvinna
- Ritun frumdraga
- Hreinritun eða fullvinnslu texta

Þegar þú skrifar ritgerðir getur verið gagnlegt að hafa þessi þrjú stig til hliðsjónar til að vinna skipulega að ritgerðarvinnunni.

Undirbúningsvinna

Margir eiga erfitt með að koma sér að verki þegar fram undan er ritgerðarverkefni. Þess vegna er undirbúningsferlið afar mikilvægt við ritgerðarvinnu. Góður undirbúningur auðveldar okkur tvímælalaust að hefjast handa. Ef þú ætlar að skrifa langa ritgerð er gott að byrja á gera tímaáætlun eða vinnuskipulag. Þá skiptir þú vinnunni niður á daga, hugsanlega á vikur ef verkið er umfangsmikið. Hér á eftir er gagnlegt ferli sem gefur yfirlit yfir hvað góð ritgerðasmíð felur í sér:

1. Finna lesefni sem tengist ritgerðarefninu, bæði heima og á bókasafni
2. Lesa um efnið
3. Safna hugmyndum – hugstormun
4. Velja úr hugmyndum sem komu fram
5. Afmarka efni ritgerðarinnar
6. Velja vinnuheiti
7. Gera efnisgrind eða beinagrind yfir þætti sem fjallað verður um
8. Gera uppkast
9. Yfirfara og endurbæta
10. Lesa vandlega yfir og huga að uppsetningu og frágangi

Þú getur fylgt þessu vinnuferli í stórum dráttum við gerð ritgerða. Á meðan þú ert að safna hugmyndum er gott að ræða við aðra, skólafélaga, vini eða fjölskylduna til að fá hugmyndir. Mundu að punkta þær hjá þér. Vertu óhrædd/ur við að nota hugstormun, þ.e. að skrá niður allt sem þér dettur í

hug varðandi efnið. Þú velur síðan úr hugmyndunum og afmarkar efni ritgerðarinnar. Þá er komið að því að setja niður punkta eða beinagrind að efni ritgerðarinnar.

Ritun frumdraga

Frumdrögin er þægilegt að vinna í ritvinnsluforriti og láta bara gamminn geisa, eins og sagt er. Það merkir í raun að þú skrifar frjálst og óþvingað um efnið, skrifar allt sem þú vilt því að þú átt seinna eftir að breyta, bæta og laga textann. Á þessu stigi skaltu ekki velta fyrir þér málfræði eða stafsetningu heldur fyrst og fremst að koma efninu frá þér.

Mörgum reynist vel að skrifa fyrsta uppkast hratt, einkum ef þeir komast á gott skrið. Það fer auðvitað eftir því hvers konar texta þú ert að skrifa hversu hratt og frjállega þú skrifar. Ef það er alveg frjálst, óháð fræðimennsku, getur þú skrifað frá eigin brjósti. Oft getur þó verið skemmtilegt að nota tilvitnanir í aðra höfunda. Þær þarf að merkja sérstaklega, þannig að texti sem þú tekur frá öðrum sé innan gæsalappa eða inndreginn. Taka þarf fram í heimildaskrá úr hvaða bók heimildin er tekin, eftir hvaða höfund hún er og hver er útgefandi bókarinnar ásamt útgáfuári.

Ef þú ætlar að skrifa fræðilega ritgerð eða heimildarritgerð er nauðsynlegt að lesa um efnið áður en þú hefst handa. Mundu að aðgreina þinn texta frá þeim sem þú tekur beint úr öðrum ritum eins og áður er nefnt. Þegar þú kemst í góðan vinnuham við ritunina gleymir þú gjarnan stund og stað. Mundu samt að taka þér hlé inn á milli. Ef þú strandar getur líka verið gott að taka hlé og hugleiða efnið, ræða um það við aðra, lesa svolítið meira og jafnvel leggja verkið til hliðar til morguns ef þú hefur tíma. Líttu svo yfir beinagrindina sem þú gerðir til að halda áfram. Beinagrindin að ritgerðinni getur verið leiðsögn um kaflaskiptingu. Þegar þú ert að rita frumdrögin getur hentað vel að skrifa hverja efnisgrein út frá henni eða punktum sem þú settir niður og huga síðar að tengingu. Nú er komið að hreinritun eða fullvinnslu textans.

Heilræði

Skrifaðu ritgerð með því hugarfari að þú sért að skrifa fyrir einhvern sem veit ekkert um efnið sem þú ert að skrifa um.

Hreinritun

Nú er komið að því að fara yfir textann með gagnrýnum augum. Sumir rithöfundar skrifa textann aftur og aftur áður en þeir verða nógu sáttir til að fara með hann til útgefanda. Það er mikilvægt að vera hæfilega gagnrýninn án þess að brjóta allt niður sem búið er að skrifa. Tilgangurinn er að endurskoða, bæta við, hugsanlega færa til málsgreinar, finna betra orðalag og ef til vill að sleppa hluta textans. Hugðu vel að kaflaskiptingu, lengd kafla og heiti.

Stundum þarf að færa efni til ef það á betur heima undir öðru kaflaheiti, jafnvel bæta við kafla eða bæta efni inn í of stutta kafla. Mun fljótlega er að gera þetta ef þú kannt að nota ritvinnsluforrit.

Gagnlegt er að lesa ritgerðina upphátt, þá heyrir þú textann um leið og þú sérð hann skrifaðan. Þannig beinist athygli þín betur að smáatriðum. Gott er líka að fá einhvern til að lesa yfir fyrir sig og koma með ábendingar um það sem betur mætti fara. Farðu vel yfir stafsetningu og notaðu villupúkaforrit eða fáðu einhvern sem er góður í stafsetningu til að lesa yfir í lokin.

Uppsetning og frágangur

Mikils er um vert að vanda frágang ritgerðar. Á forsíðu setur þú titil ritgerðarinnar, nafnið þitt, námsgreinina, nafn kennarans og skólann, dagsetningu og ártal. Dæmi um forsíðu er að finna á myndinni hér að neðan. Ef ritgerðin er löng er nauðsynlegt að hafa efnisyfirlit. Næst kemur inngangur þar sem þú kynnir efnið og hvernig þú fjallar um það. Meginmál ritgerðarinnar skiptist gjarnan í kafla sem þú gefur nöfn eftir efni þeirra. Í lokaorðum er efnið tekið saman, getið um niðurstöður og þar gerir þú grein fyrir afstöðu þinni og skoðunum á efninu.

Ef um heimildaritgerð er að ræða þarf að hafa heimildaskrá aftast. Heimildum er þá raðað í stafrófsröð eftir höfundum, fornafni höfundar ef hann er íslenskur en eftirnafni ef um erlendan höfund er að ræða. Á eftir höfundarnafni eru eftirtalin atriði tilgreind í þessari röð: Útgáfuár, bókarheiti, útgefandi og því næst útgáfustaður. Dæmi: Aldís Guðmundsdóttir. 1992. *Sálfræði: Vöxtur og þroski*. Mál og menning, Reykjavík.

Mundu að auðkenna texta sem tekinn er orðréttur úr heimild með gæsalöppum eða leturbreytingu.

Oft getur farið vel á að hafa ritgerð myndskreytta, mynd á forsíðu og ef til vill í efnisköflum, sérstaklega ef um skýringarmyndir er að ræða. Gættu þess að myndir sem þú notar séu í tengslum við efnið. Skilaðu ritgerðinni í möppu og hafðu blöðin sem þú prentar á hrein og slétt þannig að verkið líti vel út.

Grafarvogsskóli
Líffræði
Febrúar 2003

Smitsjúkdómar

Kennari: Jón Jónsson

Guðrún Sigurðardóttir
Kt. 010189-0000
9. AB

Heilræði

Vandaðu alltaf frágang á ritgerð og fáðu einhvern til að lesa yfir áður en þú skilar henni.